

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Paikalliset ja alueelliset mahdollisuudet sekä eroavaisuudet on tärkeä huomioida. Työllisyysalueen määrälliseksi rajaksi on asetettu 20 000 työkäistä, mikä on tiukka rajaus. Miten 20 000 työkäisen työvoimapohjaan perustuva, mahdollisesti usean kunnan käsittävä työllisyysalue mahdollistaa paikallisen

kuntaekosysteemin hyödyntämisen? Rahoituksen tulisi mahdollistaa asiakaslähtöisyys, lähipalvelut sekä paikalliset ratkaisut.

Uudistuksen aikataulu on tiukka. Valmistelussa tulee mahdollistaa palveluiden muotoileminen paikallisia tarpeita vastaaviksi. Kaksikielisten alueiden tarpeet tulee huomioida.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Kannustavan rahoitusmallin tulisi tukea tavoitteita ja uudistuvan lainsäädännön mahdollistaa paikallisen

kuntaekosysteemin toimivuus. Tiukka valmistelu-aikataulu asettaa omia haasteitaan kokonaisuuden valmistelulle. Valmisteluun tulee kohdentaa riittävästi resursseja onnistuneen kokonaisuuden rakentumiseksi.

Vastuukuntamallissa työllisyysalueen ei-järjestämisvastuussa olevalla kunnalla ei ole samoja mahdollisuuksia tehdä päätöksiä kuin järjestämisvastuussa olevalla. Tämä saattaa asettaa haasteita kokonaisuuden rakentumiselle ja tavoitteiden toteutumiselle.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 Keskeiset ehdotukset:

Esityksen mukaan työllisyysalue voidaan muodostaa vähintään 20 000 henkilöstä koostuvalla työvoimamäärällä, mikä ei suurimmassa osassa kuntia täyty. Olisikin tarkoituksenmukaisempaa puhua työllisyyden hoidon siirrosta kuntapohjaisille yhteistoiminta-alueille sekä järjestämisvastuussa olevan

kunnan/kuntien aseman muuttumisesta työvoimaviranomaiseksi.

Esitysluonnoksessa esitetty järjestämisen rahoitusmalli ei välttämättä tue esityksen tavoitteiden täyttymistä, eikä se täysin mahdollista esitysluonnoksessa mainitun kuntaekosysteemin täyttä hyödyntämistä, koska järjestämisvastuu olisi siirtymässä yhteistoiminta-alueelle tai järjestämisvastuulliselle

alueen kunnalle. Vastuukuntamallissa jäsenkunnan päätöksenteko kaventuu nykyisestä. Järjestämiseen liittyy lisäksi laajaa valtiollista säätelyä, mikä voi olla ongelmallista kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta. Kokonaisuutta on syytä arvioida myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Loviisan kaupunki katsookin, että järjestämisvastuu tulisi mahdollistaa jossain muodossa kaikille kunnille. Rahoituksen ja järjestämisvastuun tulisi olla samalla taholla. Tärkeää on myös huomioida, että kunnasta tai kuntaan liikutaan töihin useammalta työllisyys- ja hyvinvointialueelta erityisesti alueiden rajapaikkakunnilta. Mahdollisten eri alueiden välille tuleekin mahdollistaa luonteva yhteistyö.

Luonnoksessa esitetyn rahoitusmallin tulisi ottaa huomioon suhdannevaihtelut sekä kuntien väestökehitys. Kuntien rahoitusta tulisikin tarkistaa aika ajoin kertaluontoisen poikkileikkaustilanteen kompensaaion sijaan. Lisäksi laajan työttömyyden kriteerin suhdetta tulisi nostaa esityksen 30 prosentista korkeammalle. Rahoitusmallissa tulisi huomioida, että joillakin työllisyyspolku voi olla pidempi ja edellyttää laajaakin palvelukokonaisuutta. Omaehtoiseen opiskeluun ja osa-aikatyöhön tulisi kiinnittää mallissa huomiota.

Kunnan tulisi olla yksi toimija monialaisen tuen yhteispalvelussa, jotta myös kunnassa olevat erilaiset toiminnot tulisivat huomioiduksi ja yhteensovitetuksi palveluprosessissa. Velvoitetyössä tulisi jatkossakin mahdollistaa palkkatuki kunnille sekä olla rajaamatta kuntaa palkkatuen ulkopuolelle, jotta erityisesti osatyökykyisiä ja heikommin työllistyviä voitaisiin jatkossakin työllistää paikallisesti kuntaan.

Hyvinvointialueiden ja kuntien välistä roolia tulisi tarkentaa rahoitusvastuun osalta. Hyvinvointialueilla tulisi olla taloudellinen kannustin työttömien sosiaali- ja terveyspalveluiden

järjestämislle. Olisi myös tärkeää, että yhteistyö rakentuisi saumattomaksi asiakaslähtöisten palvelupolkujen mahdollistamiseksi.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

Lakiesitys sisältää useita valtion ohjausmekanismeja, kuten perälautasääntelyä. Tämä saattaa olla ongelmallista perustuslaissa säädetyn kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta. Yhdenvertaisuuden näkökulmaan tulee myös kiinnittää huomiota.

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Kunnan, kuntayhtymän tai niiden määräysvallassa olevan yhteisön rajaaminen palkkatuen ulkopuolelle ei ole kannatettavaa. Palkkatuen poistaminen rajoittaisi merkittävästi paikallisia ratkaisuja työllisyyden hoidossa erityisesti pitkittyneen työttömyyden ja vaikeammin työllistyvien kohdalla. Muutoksella olisi myös heikentävä vaikutus osatyökykyisten ja vaikeammin työllistyvien palvelupolkuihin. Palkkatuen tulisi kannustaa kohti avoimia työmarkkinoita esimerkiksi oppisopimusta hyödyntäen

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta

• edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvalain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Järjestämisvastuun tulee kulkea rahoituksen kanssa käsi kädessä. Nyt esitetty malli erilaisine valtionohjauksineen vaikuttaa hallinnollisesti monimutkaiselta ja kunnan itsehallinnon näkökulmasta katsottuna ongelmalliselta. Yhdenvertaisuus tulee myös huomioida uudistuksessa.

Rakenteiden tulee tukea henkilöiden sujuvia työllisyysprosesseja ja edesauttaa lähipalveluita kunnan alueella. Yksittäisen kunnan vaikuttamismahdollisuudet työllisyyden paikalliseen edistämiseen voivat esitetyssä mallissa jäädä olemattomiksi, koska järjestäjä on tosiasiallisesti toinen taho.

Kielellisiin oikeuksiin liittyviin kysymyksiin tulee kiinnittää huomioita. On erittäin tärkeää, että kaksikielisyys huomioidaan myös asioidessa yksikielisellä työssäkäyntialueella ja kaksikieliset palvelut turvataan.

Lempinen Kaisu
Loviisan kaupunki